



LÄHTÖVARMUUDEN KEHITTÄMINEN - VARALLAOLOSTA LUOPUMINEN - Johtokunta 3.6.2020 -

JOKILAAKSOJEN PELASTUSLAITOS
2020

VARALLAOLOA EI ENÄÄ VOIDA KÄYTTÄÄ KIIREELLISEN PELASTUSTOIMINNAN TOIMINTAVALMIUDEN VARMISTAMISEEN

Valmistelu – Suunnittelu

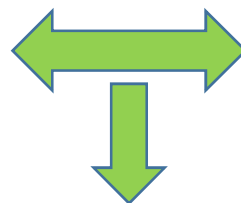
Suorituskyky ja osaaminen

PALVELUTASOPÄÄTÖS - valmistelu

**TOIMINTAYMPÄRISTÖ,
UHAT JA RISKIT**



**Pelastustoiminnan
suorituskykyvaati-
mukset**



**Pelastustoiminnan
suorituskyky**



**Kehittämis-
tarpeet**

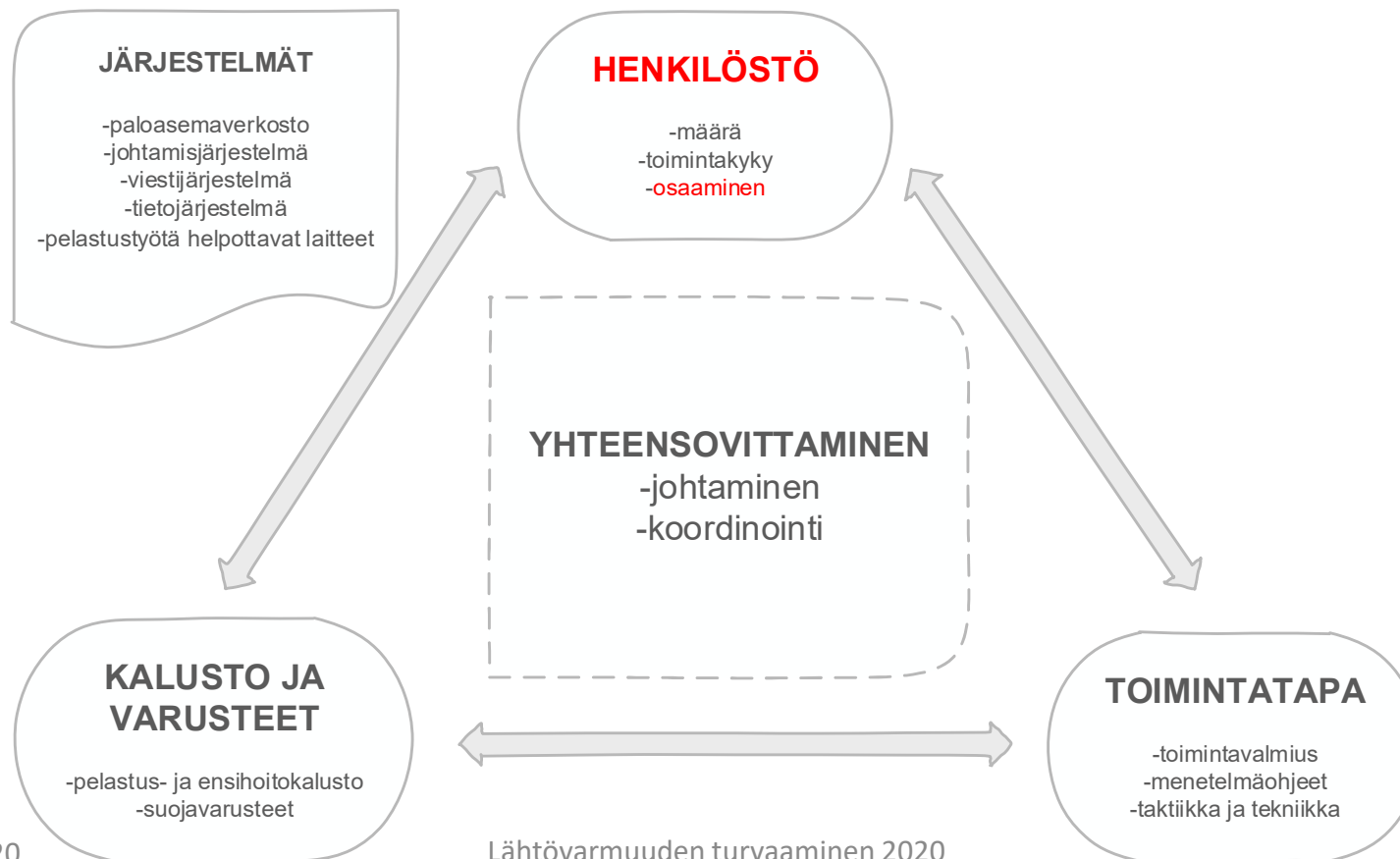


Palvelutaso

- Pelastuslaki 28§: Pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia.
- Pelastustoimen strategia 2025

PALVELUTASOPÄÄTÖS - valmistelu

- Suorituskyvyn ja suorituskykyvaatimusten osatekijät



PERIAATTEITA

- **Varallaoloa ei enää voi kiireellisen avun varmistuksessa käyttää → riski taloudellisille seuraamuksille erittäin suuri**
 - Tällä hetkellä vain työaikaä käytettävissä
 - Koko alue yhteen ”koriin”
 - Alue nähtävä yhtenä kokonaisuutena
 - Kokonaisarviointi
- **ASIAKASNÄKÖKULMA:**
 - Hätätilanteessa nopea apu!
 - Toiminnallinen muutos hälytyslähtöihin
 - Nopea lähtö, varma lähtö – 100 % täyttä varmuutta lähtöihin ei ole koko alueella saatavilla realistisin keinoin
 - Avuntarvitsijalle ei ensimmäisillä minuuteilla merkitystä onko auttajia 2 vai 4?
 - 2 voidaan täydentää 4:ään muutamassa minuutissa!

ASIAKASNÄKÖKULMAA...

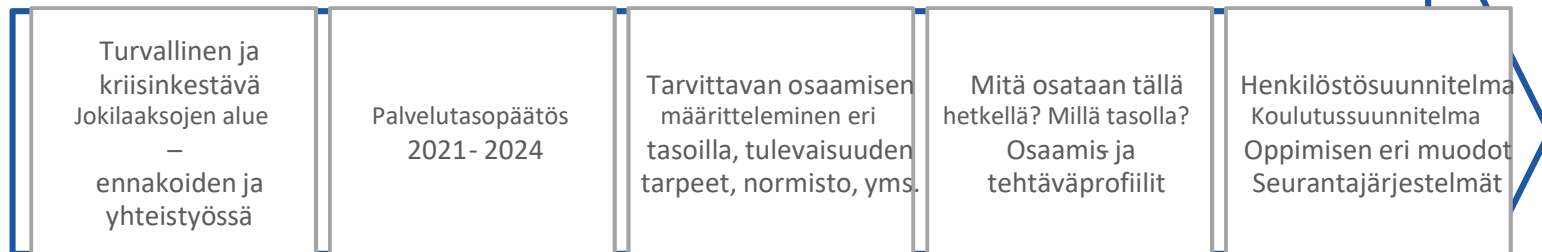
- Perustehtävien hoitaminen vaatii suorituskykyä.
- Perustehtävien hoitaminen vaatii osaamista.
- Asiakaspalvelussa mitataan *henkilöstön ja pelastuslaitoksen suorituskyky*.
- Asiakaspalvelussa mitataan *henkilöstön ja pelastuslaitoksen osaaminen*.
- → *tuloksellisuus, taloudellisuus ja vaikuttavuus*

OSAAMISEN KEHITTÄMISEN PERIAATE

- Osaamisen kehittämisen teoria



- Jokilaaksojen pelastuslaitos





Taustaa:

- Yleistä pelastustoimen varallaoloista:
 - KKO 2015:48 → Varsinais-Suomi, tästä kaikki alkoi....
- Useissa oikeuskäsittelyissä varallaoloaika on katsottu työajaksi
 - Itä-Suomen hovioikeus 8.4.2019 (S 18/443) → Etelä-Karjala, sopimushenkilöstö → työaikaa
 - Työtuomioistuimen ratkaisu (TT 2020:31) → Keski-Suomi, päätoiminen miehistö → työaikaa
- **(Työ)tuomioistuimessa useita prosesseja kesken (12-13 pelastuslaitosta)**
 - Jokilaaksot → JHL, JUKO, SPAL vaatimukset 2,6 milj.€, ajalta ennen 2016, vaatijoita 21
 - Sopimuspalokuntalainen, vaatimus (4.5.2020) n.45.000 €, ajalta 2015 -- 2019 → Käräjäoikeusprosessi alkamassa?? Nyt haastetaan jo 15 minuutin lähtöaikavaatimus
 - Kansallisesti jälkikäteisten palkkasaatavien kokonaissumma lienee noin 19,3 milj.euroa
- EU-tason oikeuskäytäntöä on jo olemassa ja lisää on tulossa
- **Mahdollisesti jälkikäteen maksettavaksi tuomittavat palkkasaatavat jaetaan yhteistoimintasopimuksen mukaan kuntien maksuosuuksien suhteessa alueen kunnille.**
- **Oikeuskäytännön muuttumisen vuoksi riski sille, että myös ajalta 2016- 2020 aletaan vaatia jälkikäteen palkkasaatavia, on erittäin iso**
- Varallaolojärjestelmän ylläpito kasvattaa jälkikäteisten palkkasaatavien riskiä ja myös niiden mahdollista loppusummaa

Varallaolon tarkoitus on ollut:

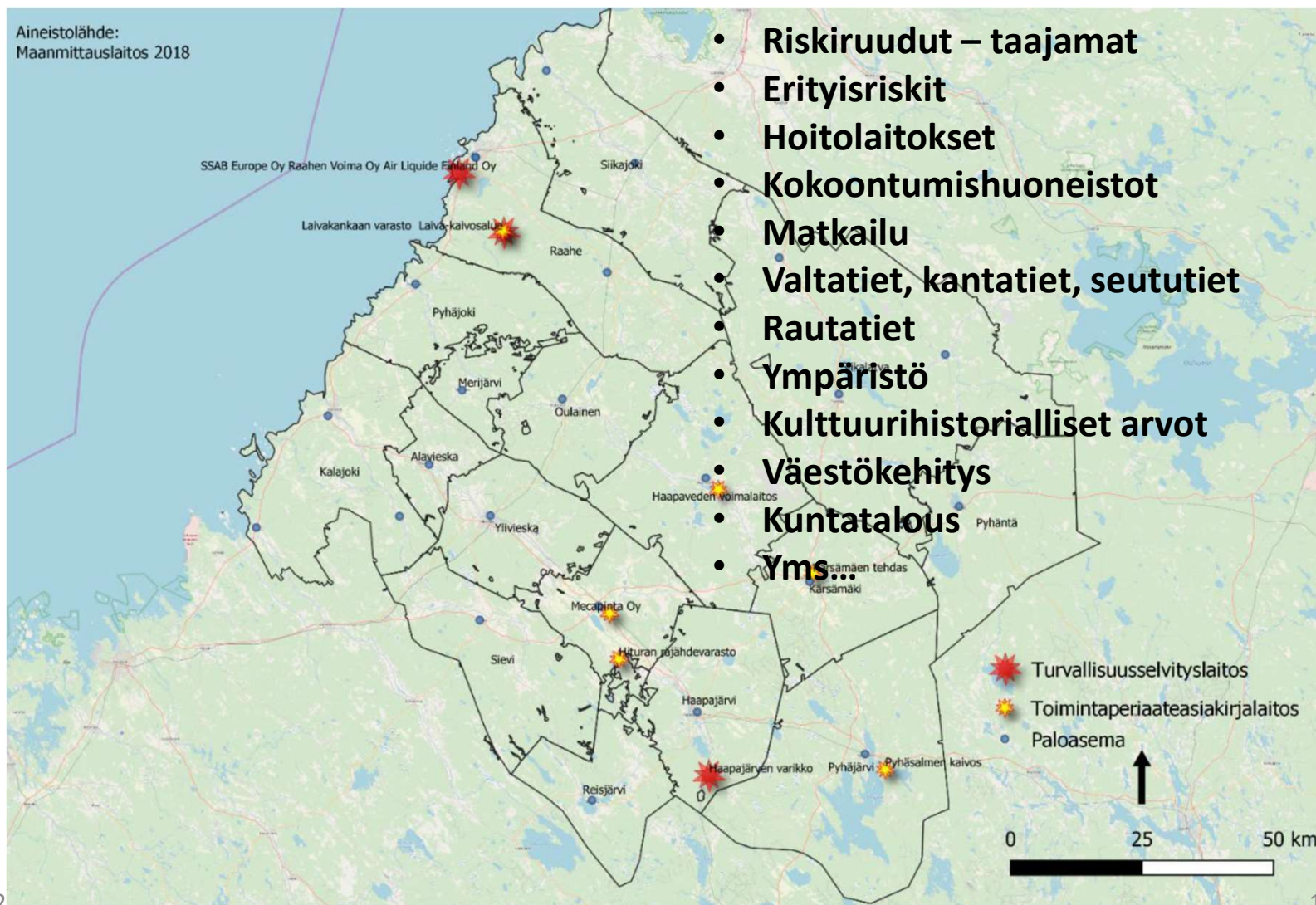
- Varmistaa asiakkaan saama palvelu = ***lähtövarmuus ja -nopeus***
 - Varmistaa jonkun/joidenkin lähteminen hälytyksiin
 - Varallaoloa ei ole ollut kaikilla paloasemilla
 - Varallaolovahvuudet vaihdelleet: 0, 1, 1+1, 1+2 ja 1+3
- Vain 1+3 varallaolovahvuuden paloasemilla on pieniä tehtäviä hoidettu pelkällä varallaoloryhmällä
- Suurimmaksi osaksi on hälytetty tehtävälle muitakin kuin varallaolijat. Etenkin alle 1+3 vahvuuden paloasemilla, mutta niilläkin aina jos tehtävä vähänkin vaativampi tai keskisuuri. Täysin vapaalta on käytännössä lähes aina varallaoloryhmän lisäksi tullut henkilöstöä hälytyksiin.



Suunnittelun perusteita...

- **Riskianalyysi**
 - Erityisriskit
 - Tehtävien määrä ja laatu
 - Maantiede
 - Merellinen öljyntorjunta
 - Väestörakennemuutos
 - Kuntien taloudellinen kantokyky
- **Asiakkaan tavoittaminen ja 1. yksikön täydentäminen**
 - Toimintavalmiusaikavaatimukset eri riskiluokkiin
- Vuodenaikojen ja **vuorokaudenaikojen** vaikutus tehtäviin
- **Henkilöstön saatavuustilastot**
- **Henkilöstön kelpoisuusvaatimukset**

Riskejä:



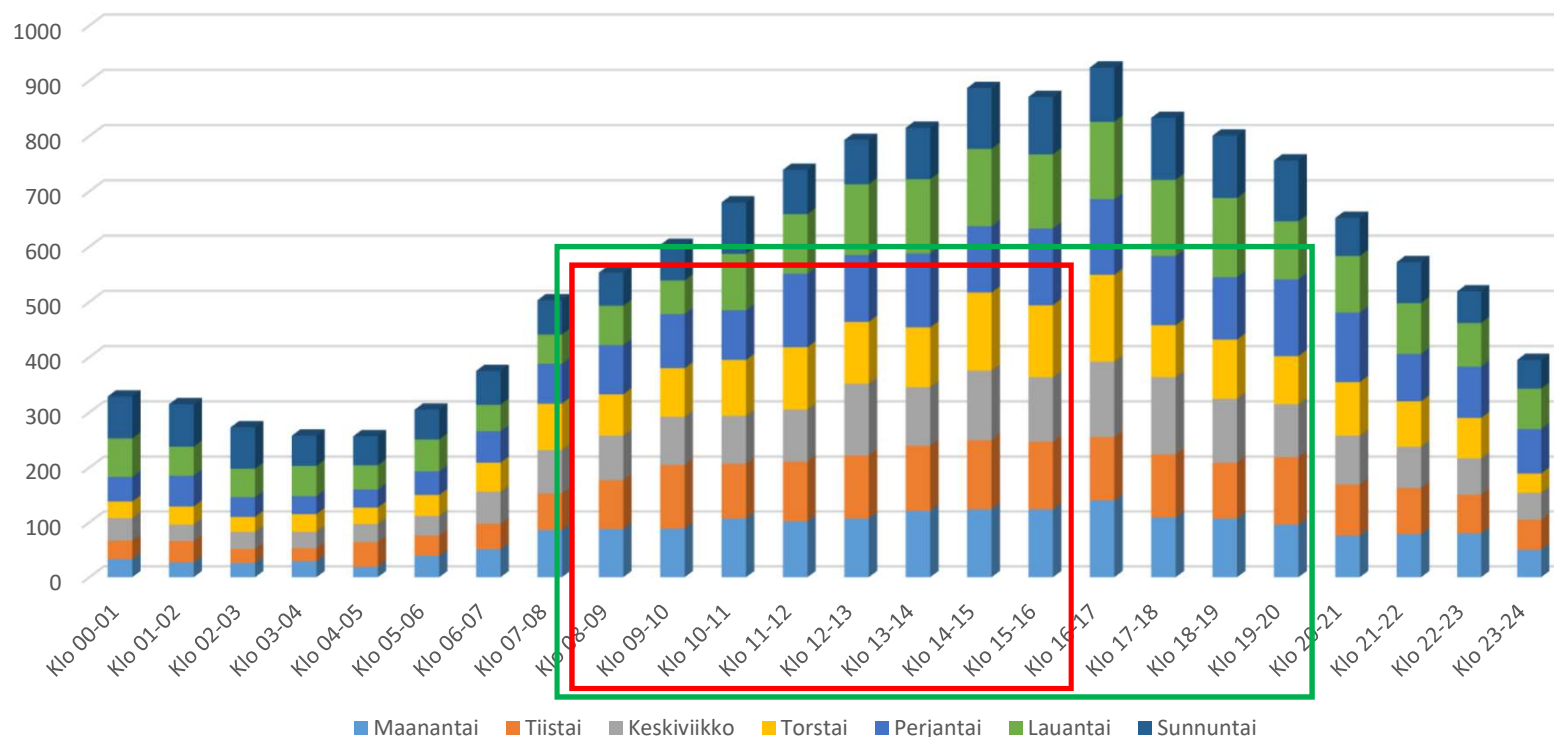
Riskianalyysi 2020 → Riskiruuduista:

Riskialueet	Alavieska	Haapajärvi	Haapavesi	Kalajoki	Kärsämäki	Merijärvi	Nivala	Oulainen	Pyhäjoki	Pyhäjärvi	Pyhäntä	Raahe	Reisjärvi	Sievi	Siiikajoki	Siikalatva	Ylivieska	Yhteensä
I-luokka												1					1	2
II-luokka	2	5	6	8	1	0	6	7	2	3	1	16	0	2	2	2	13	76
III-luokka	2	5	4	17	2	1	3	5	4	4	4	27	5	6	5	12	9	115

Taulukko 22. Regressiomallin 2019 määrittämät I–III-luokan riskiruutujen lukumäärät paikkakunnittain

Hälytysten jakaantuminen kellonaikojen mukaan

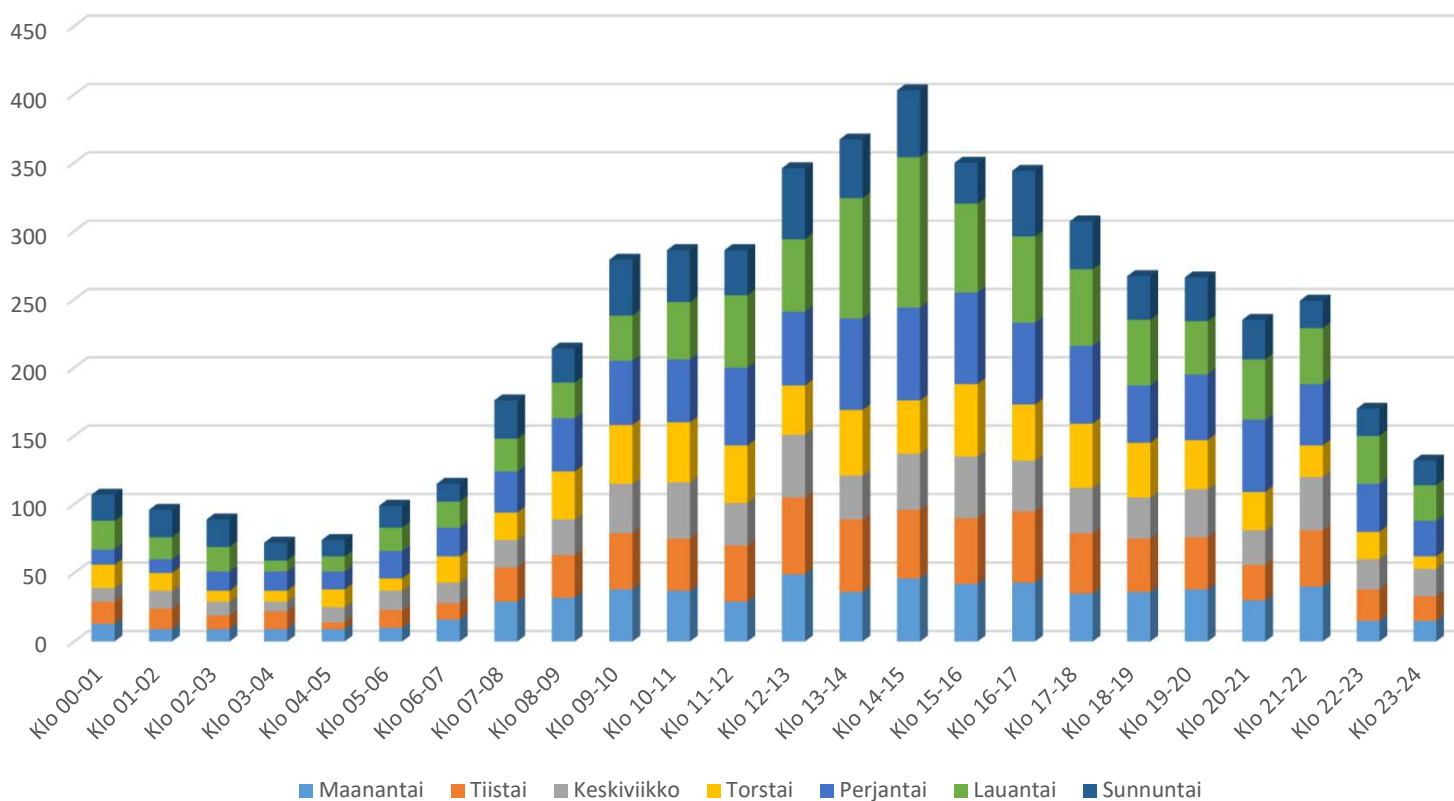
Kiireelliset hälytykset 2010-2019



Virka-aika: 31,3%, kello 8-16 = 42,4%, kello 8-18 = 55%, kello 8-20 = 66,1 %.

Hälytysten jakaantuminen kellonaikojen mukaan

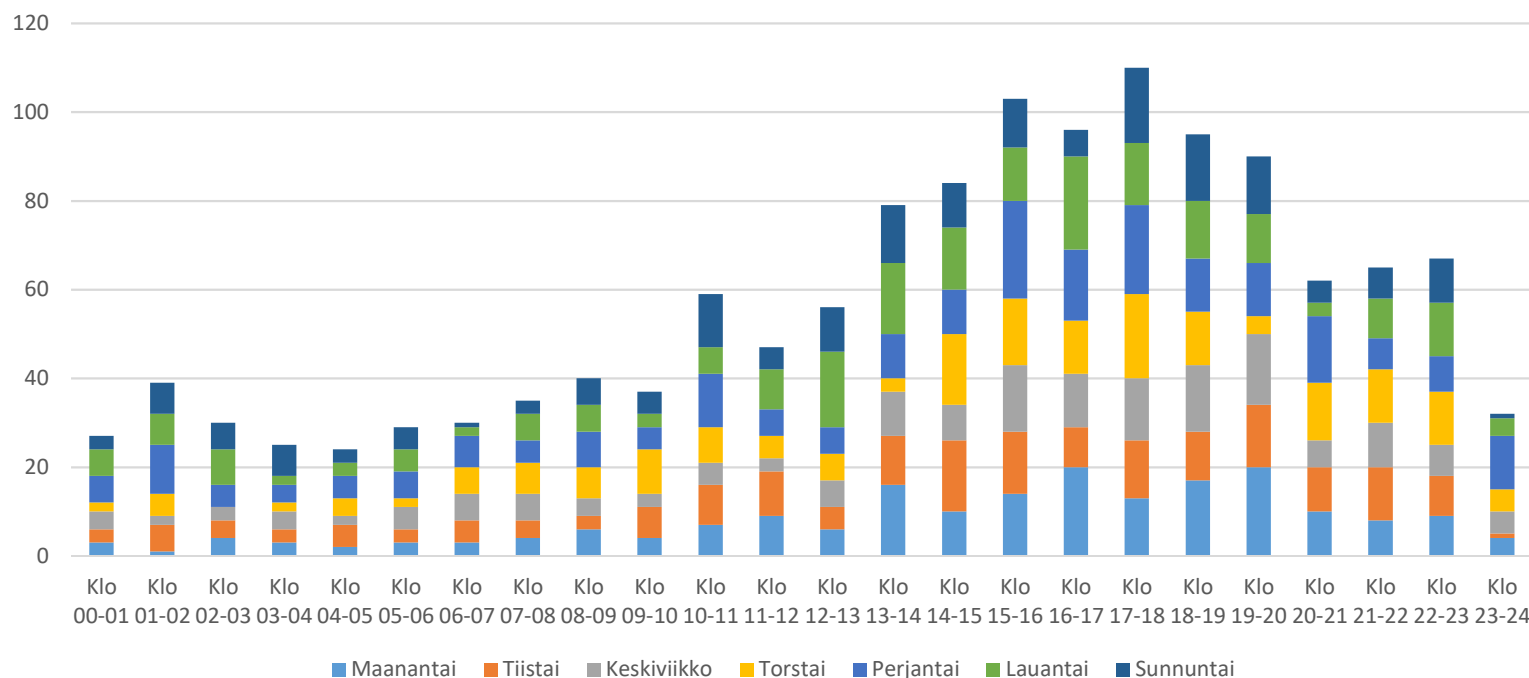
Kiireettömät hälytykset 2010-2019



Virka-aika: 32,8%, kello 8-16 = 47,5%, kello 8-18 = 59,7%, kello 8-20 = 69,7 %.

Hälytysten jakaantuminen kellonaikojen mukaan

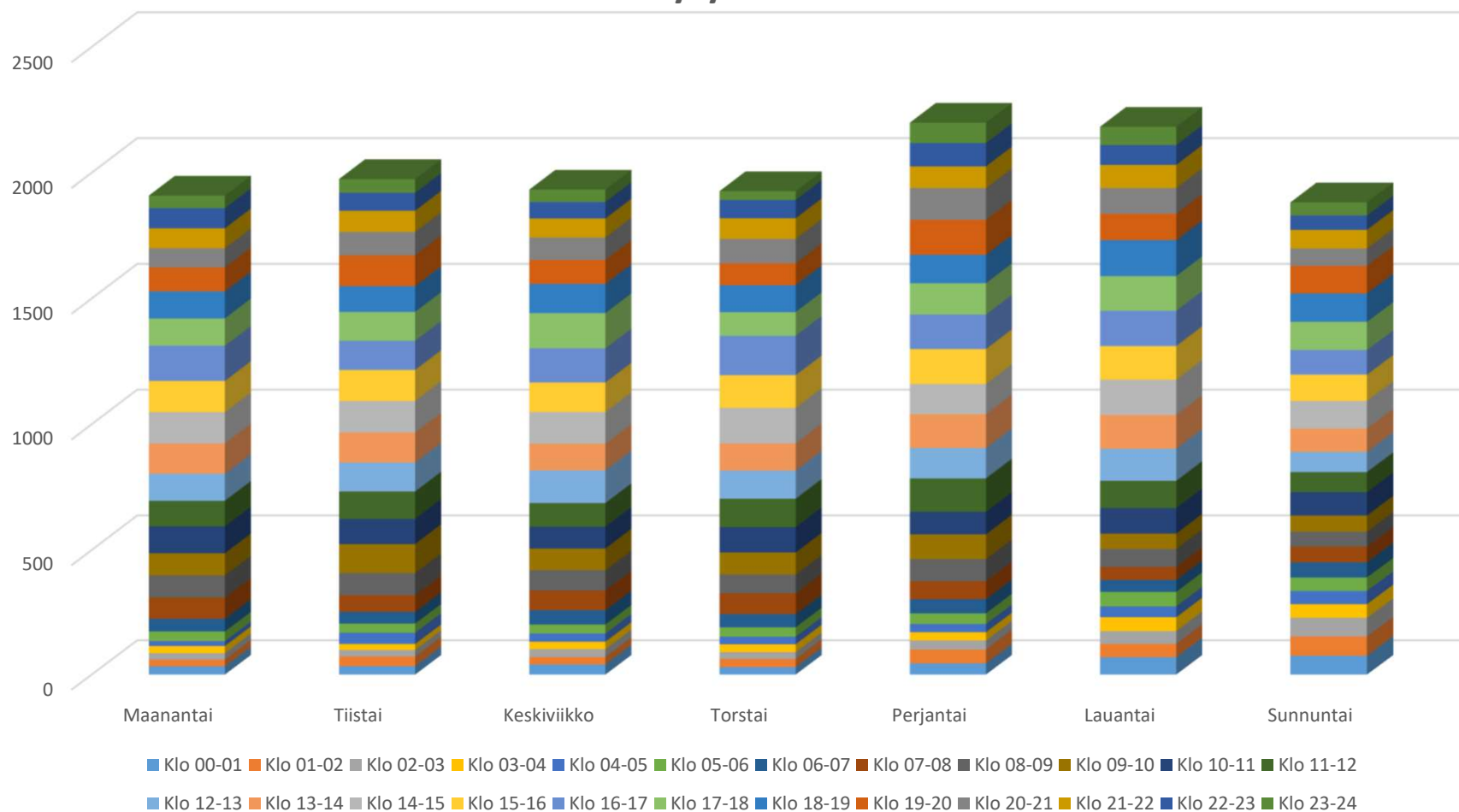
Keskisuuret ja suuret tehtävät kellonajan mukaan vuosina
2010-2019



Virka-aika = 26%, kello 8-16 = 37%, kello 8-18 = 52%, kello 8-20 = 66%.

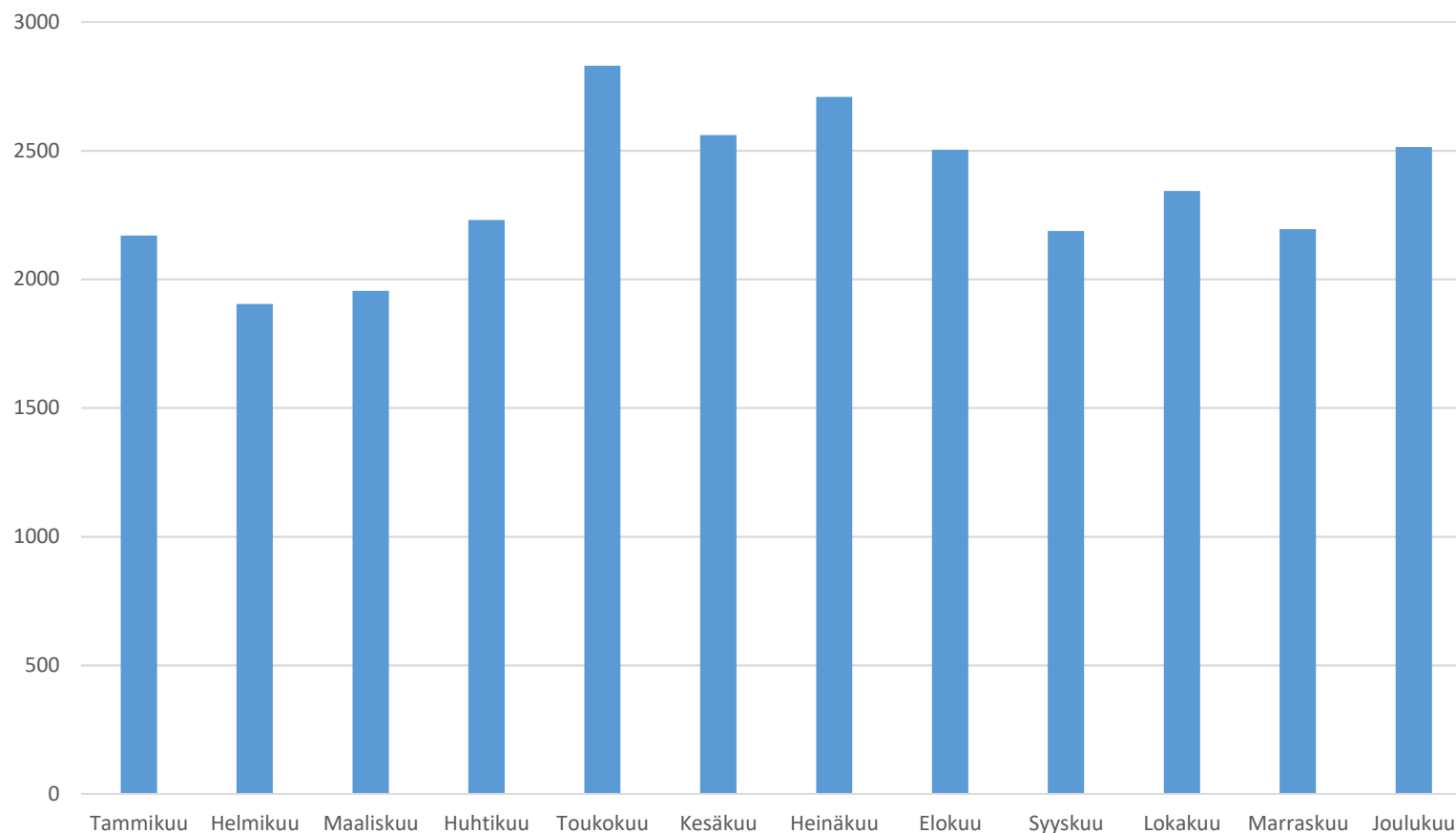
Hälytyksien jakaantuminen viikonpäivittäin

Kiireelliset hälytykset 2010-2019



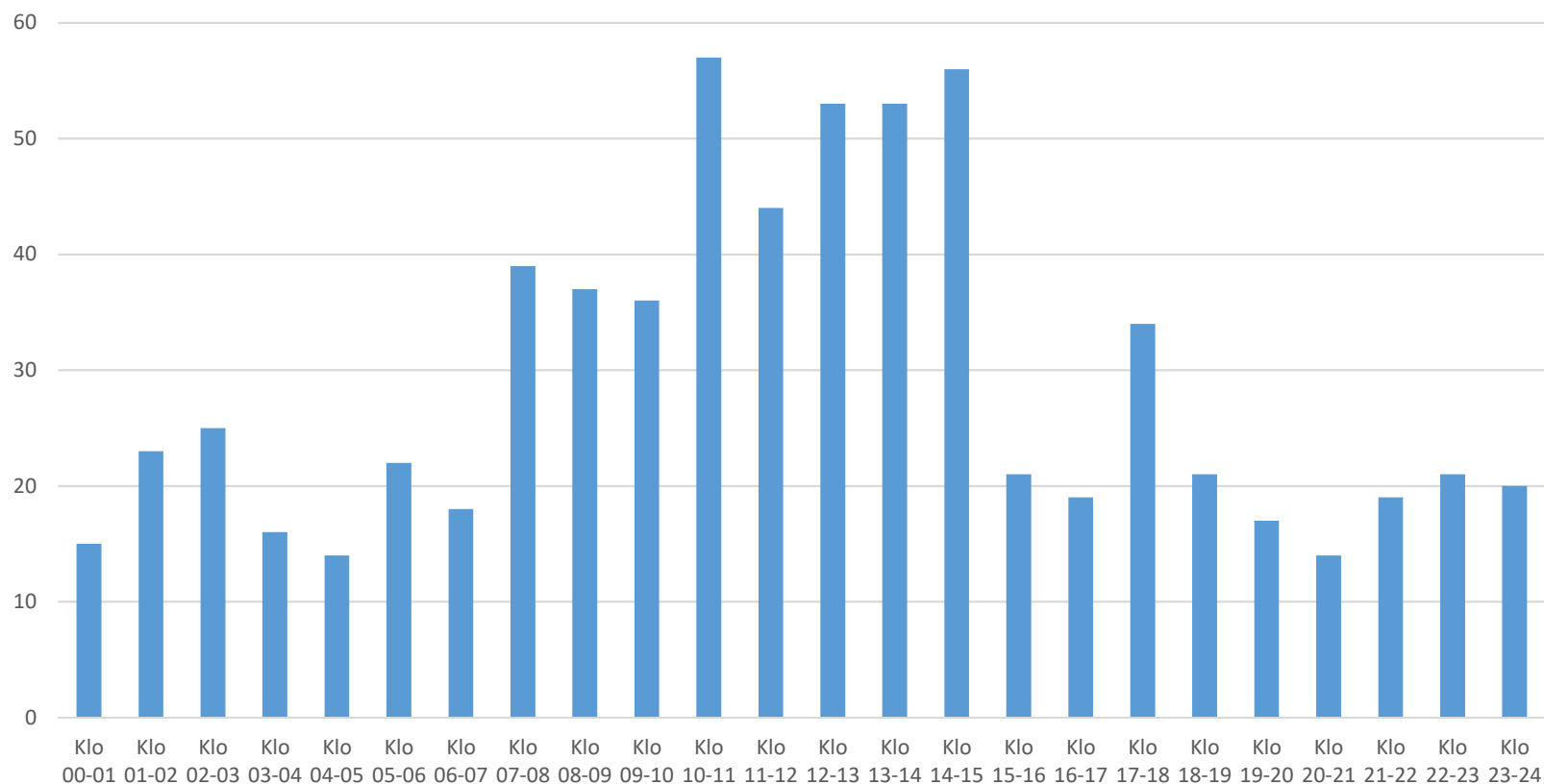
Hälytyksien jakaantuminen kuukausittain

Hälytykset yhteensä vuosina 2010-2019



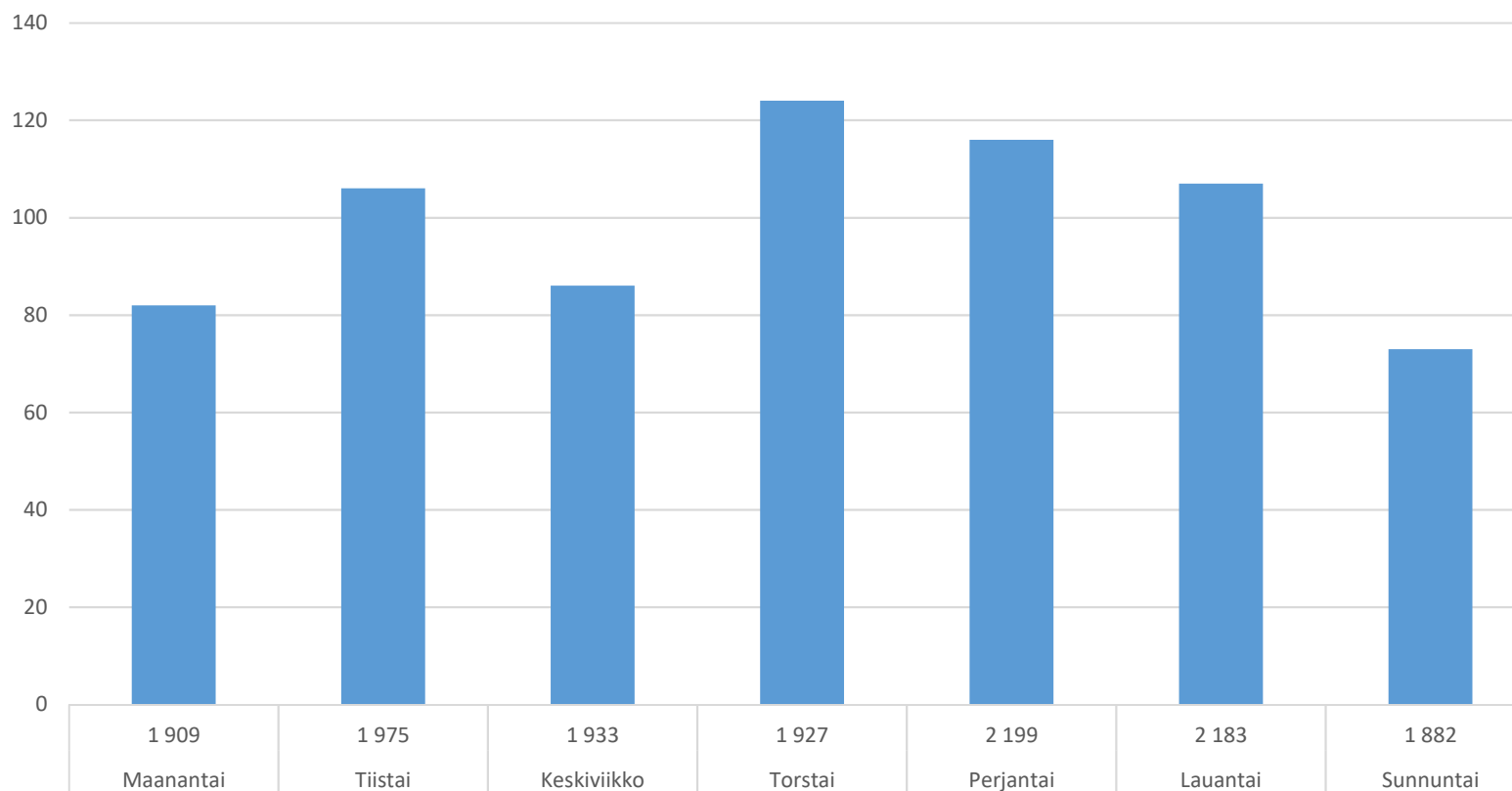
Henkilöstöresurssit eivät riittäneet tehtävällä:

Henkilöstöpula kellonaikojen mukaan 2010-2019



Henkilöstöresurssien puute viikonpäivin:

Henkilöstöpula kiireellisillä tehtävillä viikonpäin mukaan
2010-2019:



28.5.2020

Lähtövarmuuden turvaaminen 2020

19

Esitys lähtövarmuuden kehittämiseksi

- Paloasemakohtaisista miehistö- ja ryhmänjohtaja-varallaoloista luovutaan 1.1.2021 mennessä
- Perustetaan 1 päällystö-, 3 alipäällystö- ja 23 miehistövirkaa.
 - Henkilökunnan työaika painotetaan heikkenevien päivälähtöjen varmistamiseen
- Uusi aktivointikorvausjärjestelmä käyttöön viimeistään 1.1.2021 = korotetut hälytysrahat
- P50 ja P51-järjestelmä käynnistetään alkutalvesta 2020
 - P31-varallaolo lopetetaan alkutalvesta 2020
- P20-varallaolon valmiusvaatimukset tarkistetaan
 - P20-järjestelmän osalta käynnistetään valmistelut yhteistyöstä Pohjois-Suomen pelastuslaitosten kesken



Kustannuslaskelma tälle esitykselle

Selite:	Nykyinen, säästyvä meno	Uusi korvaava meno	Säästö + /lisämeno -
Paloasemien varallaosta vapautuu	1 575 000		
P31 varallaolosta vapautuu	55 000		
Säästöä viikkoharjoitusten pidosta	25 000*		*Arvio
Säästöä peruskurssitoiminnasta	25 000*		*Arvio
Paloasemien uudet virat ja työaika		-1 244 000	
Hälytysraha uudistus		-167 000*	*Arvio
Uusi palomestarin virka (P30)		-54 000	
Varallaolon poiston aiheuttama hälytysrahojen nousu		-50 000*	*Arvio
Kalajoen kesäajan 3kk 24h sijaiset 3kpl		-40 000	
Raahen kesäajan 4kk 24h sijaiset 4kpl		-70 000	
Yhteensä:	1 680 000	-1 625 000	+ 55 000€

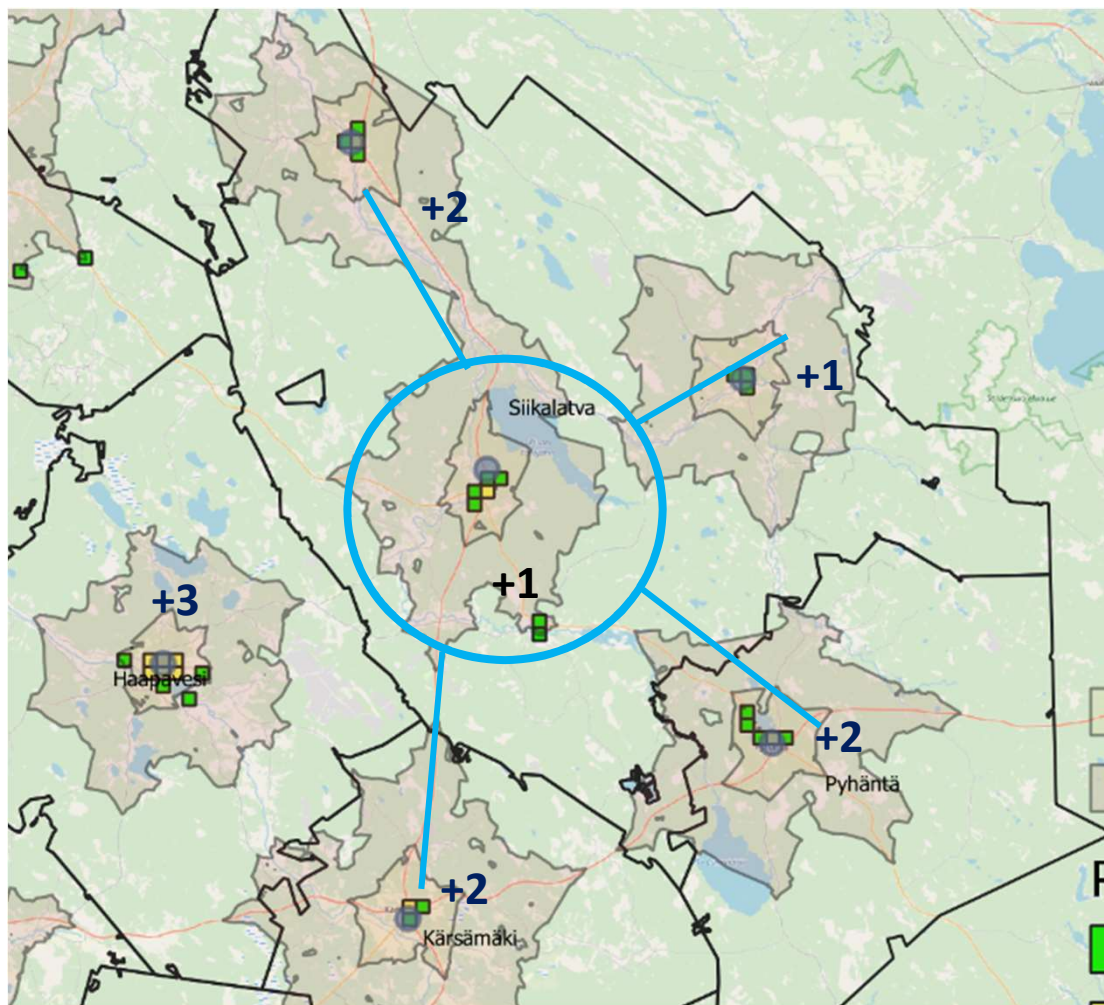


Virkojen määrä Siikalatvan seudulla

Alueen henkilöstö 8 virkaa, joista uusia on kaksi virkaa.

Viidelle asemalle sijoitetaan kuvan mukaisesti viranhaltijoita, jotka tekevät säännöllisesti 12h työvuorot Pulkkilassa

Näin Pulkkilan minimivahvuus pidetään 2*12h jokaisena vuoden päivänä. Muilla asemilla tehdään pääsääntöisesti 8h työpäiviä arkipäivisin ja iltaisin.





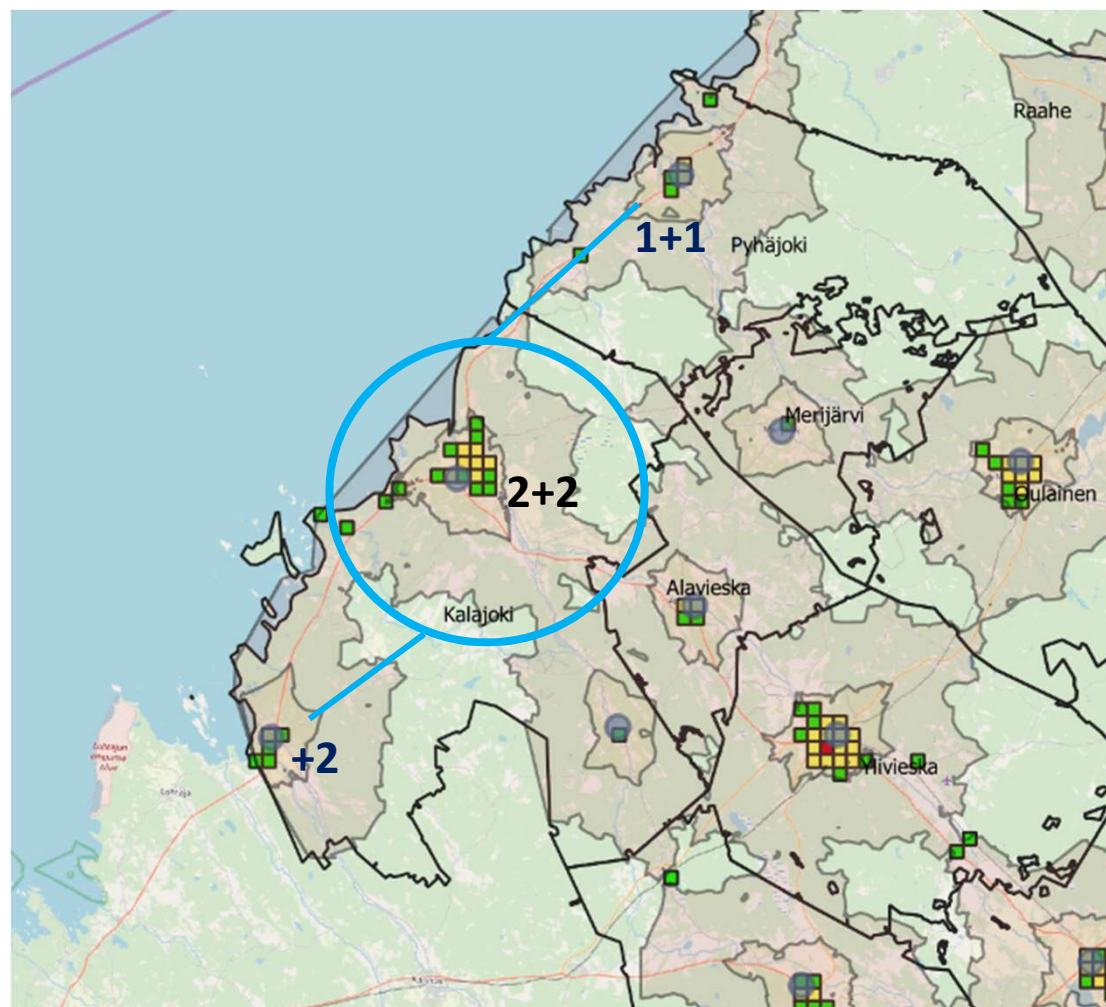
Virkojen määrä Kalajoen seudulla

Kalajoen henkilöstö 8 virkaa, joita
uusia virkoja 4.

Kolmelle asemalle sijoitetaan kuvan
mukaisesti viranhaltijoita, jotka
tekevät säännöllisesti 12h
työvuorot Kalajoella pois lukien
sunnuntait.

Näin Kalajoen minimivahvuus
pidetään 2*12h jokaisena vuoden
päivänä pois lukien sunnuntait.
Muilla asemilla tehdään
pääsääntöisesti 8h työpäiviä
arkipäivisin ja iltaisin.

Kesäaikana Kalajoen henkilöstöön
tulee 3 kesäsijaista 3kk:si ja
vahvuus on tämän ajan
ympäri vuorokauden 1+1

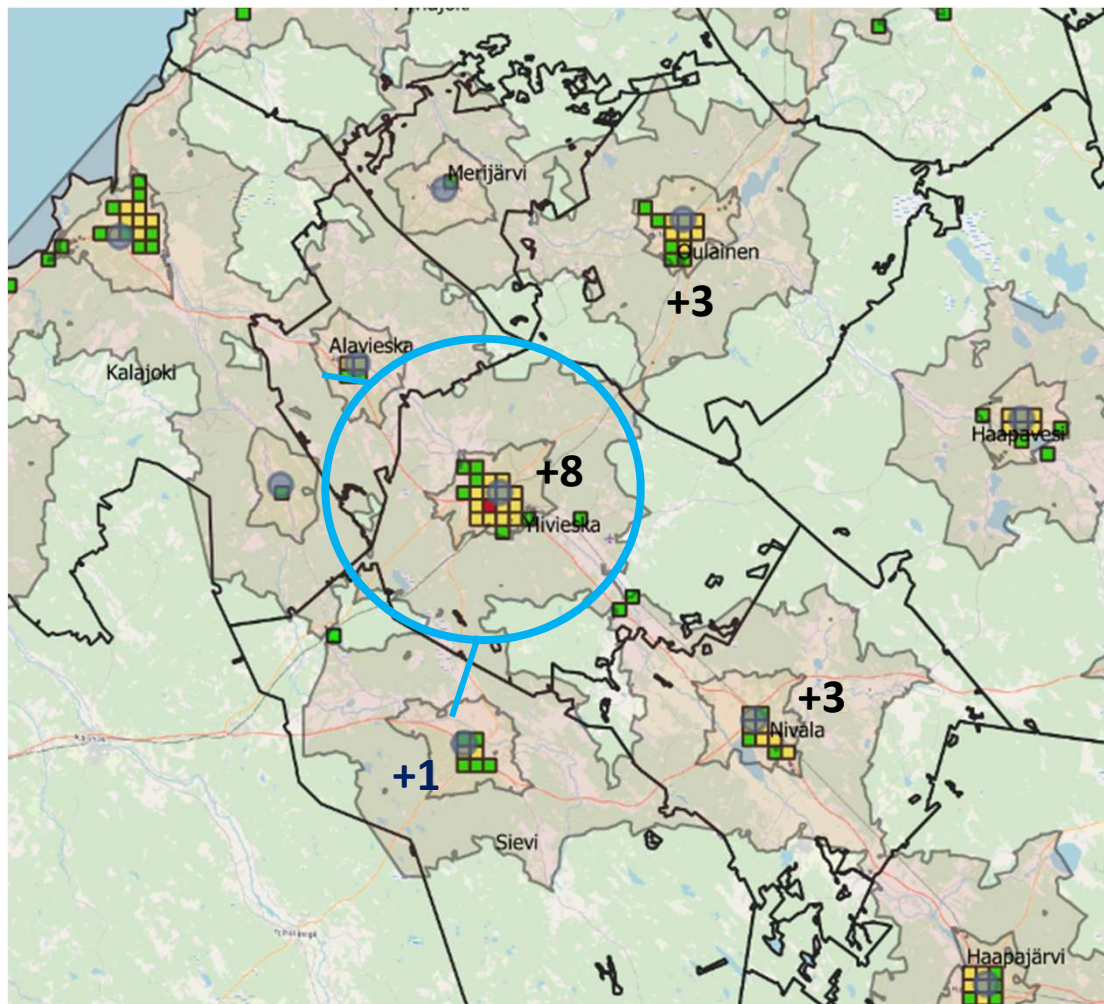


Virkojen määrä Keskisellä alueella

Ylivieskan paloasemalle sijoitetaan 8 uutta virkaa poikkeusluvan mukaiseen työaikaan, jotta sinne saadaan ympärivuorokautinen 1+3 vahvuus, sijaistarve 0 sekä Nivalaan ja Oulaisiin yhdet virat.

Paloasemat tukevat toinen toisiaan tarpeen mukaan.

Sievissä on lisäksi myös kaksi keskistetyn huollon työntekijää, joiden kanssa tehdään luonnollisesti yhteistyötä työajan sijoittelussa ja käytössä.

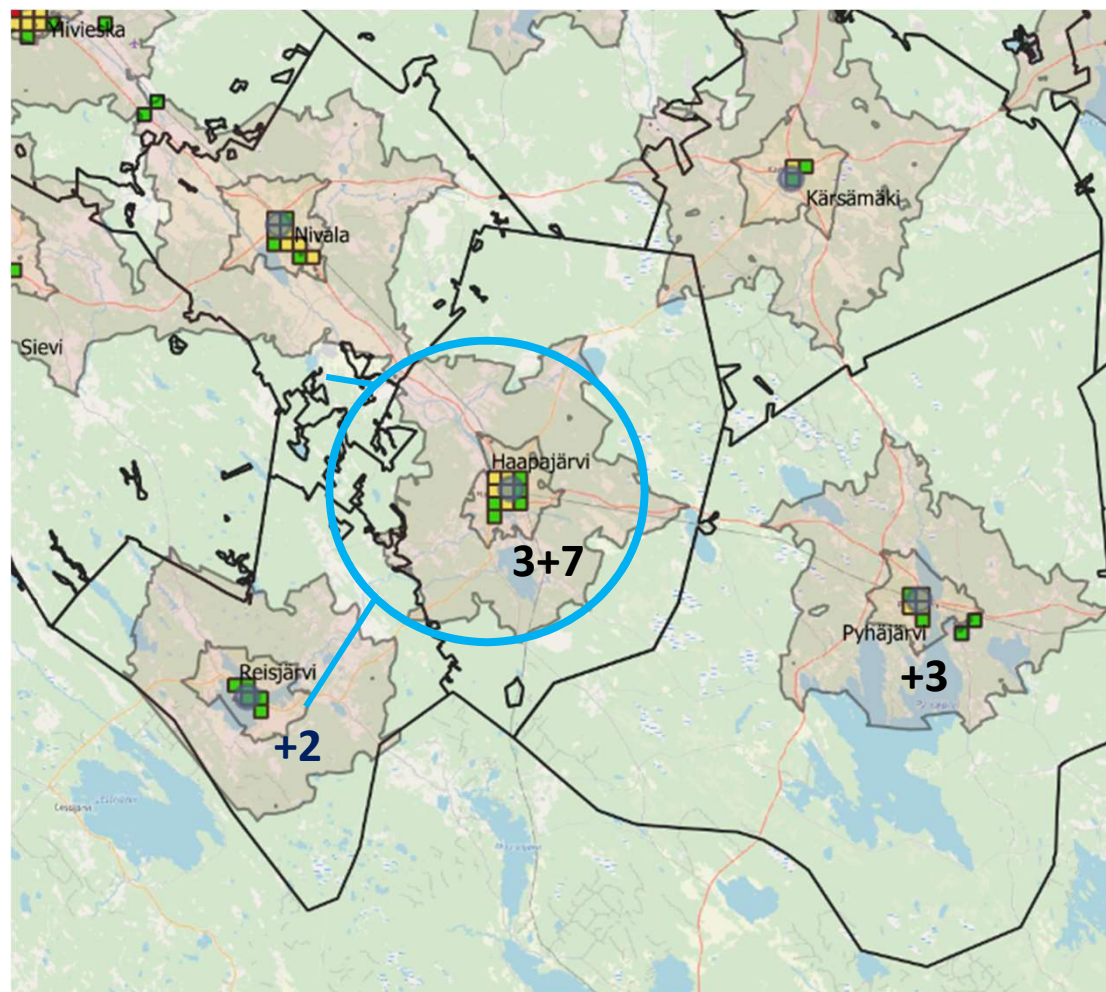


Virkojen määrä Haapajärven ympäristössä

Haapajärvi paloasemalle
sijoitetaan 12 virkaa
ympäri vuorokautiseen
valmiuteen. Viroista uusia on 9.

Reisjärven henkilöstö on samassa
työajassa ja kierrossa
Haapajärven henkilöstön kanssa.

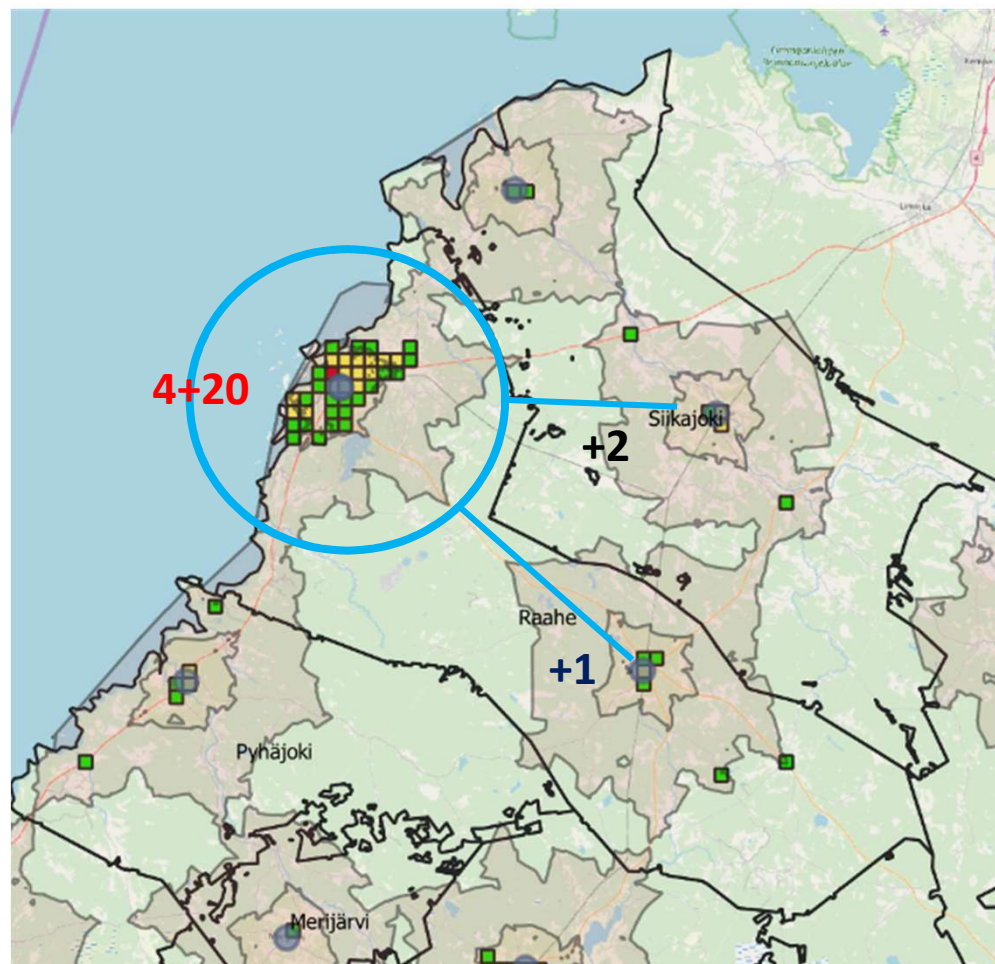
Pyhäjärvi on itsenäinen
toimintayksikkö, joka tukeutuu
tarvittaessa ensisijaisesti
Haapajärveen.



Virkojen määrä Raahen seudulla

Ruukin paloasemalle sijoitetaan 2
ja Vihantiin yksi miehistö virkaa
yleistyöajassa.

Nämä henkilöt toimivat Raahen
paloaseman ohjauksessa.



Esimerkki Haapaveden/Nivalan/Oulaisten/Pyhäjärven henkilöstön työvuoroista

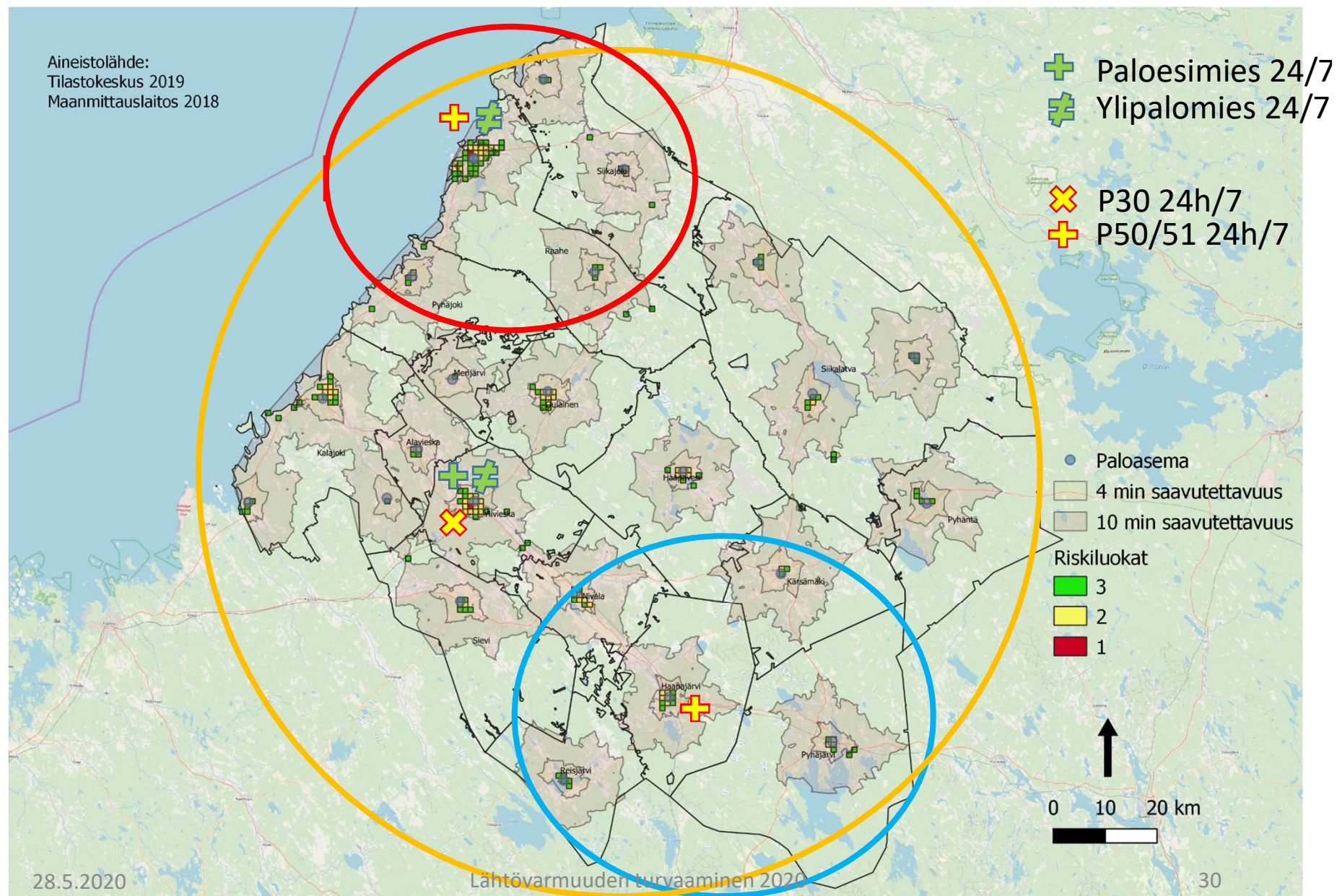
Työntekijä	Viikko:	1							2							3							4							
		1.1.2021 Maanantai 2.1.2021 Tiistai 3.1.2021 Keskiviikko 4.1.2021 Torstai 5.1.2021 Perjantai 6.1.2021 Lauantai 7.1.2021 Sunnuntai							8.1.2021 Maanantai 9.1.2021 Tiistai 10.1.2021 Keskiviikko 11.1.2021 Torstai 12.1.2021 Perjantai 13.1.2021 Lauantai 14.1.2021 Sunnuntai							15.1.2021 Maanantai 16.1.2021 Tiistai 17.1.2021 Keskiviikko 18.1.2021 Torstai 19.1.2021 Perjantai 20.1.2021 Lauantai 21.1.2021 Sunnuntai							22.1.2021 Maanantai 23.1.2021 Tiistai 24.1.2021 Keskiviikko 25.1.2021 Torstai 26.1.2021 Perjantai 27.1.2021 Lauantai 28.1.2021 Sunnuntai							
	1	153	8	12	12		8	12			9	12	12				8	12	12			12	12	12						
	2	153			8	12	12		12	12	12				12	12	8		8	12					9	12	12			
	3	153	12	12					8	12		8	12	12			12	12	12			12	9				8	12		
	YHT:	2	2	2	1	2	1	0	2	2	2	2	2	1	0	1	2	2	2	2	2	1	0	2	2	2	1	2	1	0



Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä

- Perustetaan yksi päivystävän palomestarin virka (P30) → vapauttaa paloasemien päällystön työaikaan päivittäiseen työnjohtoon henkilöstömäärän ja sopimuspälokuntayhteistyön tarpeen lisääntyessä
 - Paloasemien päällystön työajan sijoittelu arvioidaan erikseen
- P50 ja P51 – pelastusviranomaisasemassa tilannepaikan johtajuutta varmistamassa läntisellä ja itäisellä alueella
 - Raahen paloaseman palo esimies = P50 → työvuoron minimivahvuutta ei pääsääntöisesti suunnitella alle 1+4 hlön 24/7-valmius
 - Haapajärven paloaseman palo esimies/pal mies = P51 → työvuoron minimi ja maksimi 1+1 tai 0+2 hlön 24/7-valmius
- 24/7 yksiköt (Raahe, Ylivieska, Haapajärvi) lähtee heti 30min säteellä kaikille pelastuksen tehtäville
- Kaikki alueen sopimuspälokunnat jatkavat ja niiden hälyttäminen säilyy entisellään, vain varallaolo poistuu kuten vakinaisiltakin
- Hälytysrahauudistus → korotetut hälytysrahat = Aktivointipalkkaus → Koskee periaatteessa kaikkia pelastustoimintaan kelpoisia

Pelastustoiminnan johtaminen



Esityksen perusteluja

Kokonaisarviointia koko alueen, ei vain yhden paloaseman näkökulmasta, palvelujen varmistamiseksi

- **Asiakasnäkökulma – nopea apu, avun saatavuuden varmuus?**
- Faktat, luvut ja tarve – tilastoaineisto hälytyksistä
- **Päivälähtövahvuudet**, heikkenevät myös tulevaisuudessa
- **Tulevaisuuden näkymät**, väestökehitys
- Ei tunteita vaan ratkaisukeskeistä faktaa, ”ei mustatuntuu”, ”ei kun aina ennen”
- **Henkilökunnan työajan mahdollisimman tehokas hyväksikäyttö koko palvelutuotannon kannalta**
- **Sopimushenkilöstön perus- ja täydennyskoulutus paranee, tehostuu**
- **Sopimushenkilöstön motivaation säilyttäminen tärkeää – tehoa koulutukseen lisää, sopimuspalokuntayhteistyön kehittäminen**
- Päätoimisten saatavuus on ongelmallista – aluksi useita muodollisesti epäpäteviä sijaisia
- **Vaikutusarviointi – jatkuva seuranta mittareiden ja tulosten kautta**
- **Kustannusvaikutukset – kuntatalouden tila ja tulevaisuus**

Uudistuksen käyttöönotto - aikataulutusta

1. Uudistuksen valmistelu etenee rinnakkain ja limittäin palvelutasopäätös 2021-2024 valmistelun kanssa
2. Käynnistetään laajapohjainen valmistelu henkilöstön kanssa yhteistyössä
3. Aloitetaan suunnittelu sopimuspalokuntatoiminnan tukemiseen tähtäävistä pidemmän aikavälin valmisteluista:
 1. Palokuntatiimissä tai
 2. Erillinen työryhmä
4. Alkupalvesta 2020 alkaen asteittain luovutaan varallaoloista → erillinen suunnitelma
5. Viimeistään 1.1.2021 paloasemakohtaiset varallaolot kaikilta osin lakkautettu

Uudistuksen käyttöönotto – muuta huomioitavaa

1. Työnjohtotason vahvistaminen → viides P30 vähennetään palomestareiden käyttöä P30 –sijaisuuksissa
 1. Palopäälliköiden rooli lähiesimiehenä muuttuu
 2. Nykyisten päiväpalomestareiden työnjohdollinen rooli laajennetaan kaikille paloasemille
2. Päälystön johtamiskoulutuksen porrastus (Tike – P3 –taso – P2 –taso)
 1. Päälystön johtamiskoulutus vähintään tike-tasolle kaikille operatiivisen koulutuksen saaneille päälystöviranhaltijoille
3. Viikkoharjoitusten ja perus-, sekä täydennyskoulutuksen suunnittelun vaatimukset kasvavat
 1. Tulosityksikkötason suunnittelu ↔ ”Koulutuspalomestari” ↔ Komentotoimisto yhteistyö
4. **Luottamus henkilöstön aktiivisuuteen vapaa-ajaltaan tulla hälytyksiin on suuri – koskee sopimushenkilöstöä ja päätoimisia, kuten tähänkin asti**
5. **Tähänkin asti lähes aina hälytystehtäviin on hälytetty muutkin kuin varallaolijat, aina on täysin vapaalta tullut henkilöstöä hälytyksiin ilman että ovat olleet varallaolossa!**
6. Yms....